

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

גליון מספר 382

ג' ניסן
תשפ"ו

פרשת ויקרא

דרך חיים

כל הכרזת הבת-קול הייתה לבחון את 'אחר' אם הוא היה שם פניו כחלמיש בתשובתו היה מתקבל. וכך כותב השל"ה הקדוש בשער הקדושה שאם 'אחר' היה עושה תשובה הגונה הקב"ה היה מקבלו בשתי ידיים. אחד יחיד מצינו שננעלו לו דלתות תשובה. "בוא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו". כותב הרמב"ם (שמונה פרקים ח) שזה היה עונשו, שלא יוכל עוד לשוב בתשובה בבחירתו. ואף בזה כתב החיד"א (נחל קדומים פ' בא) בשם רבינו שלמה אסטרוק, שהיה תלמיד הריטב"א והר"ן, שכוונת "כי אני הכבדתי" היא 'אף על פי שהכבדתי', כמו "רפאה נפשי כי חטאתי לך" (תהלים מא ה), כלומר למרות הכבדת הלב עדיין הבחירה נתונה. וזו כוונת המשך הכתוב "ולמען תספר באזני בנך וכן בנך", שמצוה לספר שלעולם אין הבחירה נשללת מהאדם.

וככה מסיים הרמב"ם את פירוט אותם כ"ד דברים המעכבים את התשובה (שם ד ו): "כל אלו הדברים וכיוצא בהן, אע"פ שמעכבין את התשובה אין מונעין אותה, אלא אם עשה אדם תשובה מהן, הרי זה בעל תשובה ויש לו חלק לעולם הבא".

שבת שלום!

בזרנו של ר' אריה

ס יפרה הרבנית שפרה יעקובוביץ', בתו של ר' אריה, כי מנהגו של אביה היה להשאיר את דלת הבית פתוחה תדיר, אף בשעות הלילה. באמרו כי כך אם יזדקק מישהו לעזרתו לא ימצא את הדלת נעולה ויחשוב שהוא מטריד את הרב...

(צדיק יסוד עולם עמ' 85)

הלכה ומנהג

הנה עתה נכנסנו לחודש ניסן, אשר נאמר בו "החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה", וביאר השל"ה (מסכת פסחים) שחודש זה כל ימיו כראש חודש.

הרמב"ן עמד על כך שבחטא הכהן הגדול לא מוזכר "וכפר עליו ונסלח לו" כמו שמוזכר בחטאת היחיד, הקהל, והנשיא. היה מקום לומר שאולי לרוב מעלתו לא יתכפר ונסלח לו לגמרי, עד אשר יתפלל ויתחנן לאלוקיו, כי מלאך ה' צבאות הוא, וצריך להיות נקי וטהור ידיים.

האברבנאל מוסיף שהכהן הגדול מהווה דוגמה לעם, וחסאו יחטיא את הרבים - "אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם" (ויקרא ד ג). למעלתם שגגות של תלמידי חכמים נחשבות להם כזדונות. אבל לא משום כך לא תקובל תשובתו. ואם כן, למה לא נאמרה בו סליחה? כי גם חטא הסנהדרין כמותו, שהעם חוטא על פיהם, ובהם נאמר "וכפר עליהם הכהן ונסלח להם" (ויקרא ד כ), וכלולים בזה הסנהדרין, הקהל, וגם הכהן הגדול.

לכאורה, הרי המחטיא את הרבים אין מספיקין בידו לעשות תשובה. הרמב"ם מקדיש פרק שלם לברר את אותם כ"ד דברים המעכבים את התשובה. והרמב"ם פותח דווקא ב"המחטיא את הרבים". אמנם עלינו לדעת כי אין דבר העומד בפני התשובה. כמו שמלמדת הגמרא על אלישע בן אבויה, שיצא לתרבות רעה עד שיצאה בת קול ואמרה 'שובו בנים שובבים חוץ מ'אחר''. הוא שמע את הקול הזה מאחורי פרגוד קודש הקדשים. כל זאת בשל חטאו הגדול, שהיה מחטיא את הרבים, עד שנאמר עליו שאלמלא ר' יוחנן, שהיה חי כמאתיים שנה אחריו, היה מוציאו מן הגיהנם אין לדעת לכמה שנים היה נידון בגלל חטא זה.

ובכל זאת אין הפרגוד ננעל בפני בעלי תשובה. המהרש"א כותב שלא היה לו להשגיח באותה בת-קול. וכן מובא בראשית חכמה (שער הקדושה) על אותו חטא שמובא שאין מועילה עליו תשובה - שמי ששב תשובתו מתקבלת אלא שצריך להפציר בתשובה עד שייפתח הפתח לה. וכך היה ר' צדוק (בספרו פרי צדיק) מסביר שאותה בת קול המכריזה 'שובו בנים שובבים חוץ מאחר' היא בגדר יציאה מן העולם, והלא כך למדנו 'כל שיאמר לך בעל הבית עשה - חוץ מצא'.

האחרונים האם ניתן להכשירה, ולכן ראוי להימנע מלהגעיל.

שאלה: למעלה משנה שלא השתמשנו בכוסות הפורצלן שלנו, האם אפשר להכשיר אותן לפסח?

תשובה: אנו חוששים שכלי פורצלן דינם ככלי חרס שלא מועילה להם הגעלה. לכן רק בשעת הדחק וחשש הפסד ניתן לסמוך בכלי פורצלן ישן על הגעלה, כפי שפסק הגר"מ פיינשטיין.

הרוקח כתב שאין נופלים אפיים בכל חודש ניסן, ואין אומרים 'צדקתך' במנחה של שבת. ואין מספידים על המת, ולדעת רעק"א דין זה הוא אפילו בפניו של הנפטר.

בעניין תעניות בחודש ניסן פסק מרן השו"ע (או"ח תכט ב): "אין מתענין בו להזכיר בציבור, והבכורות מתענין בו בערב פסח", והוא עפ"י האמור במסכת סופרים, אך הטור פסק כי איסור תענית הוא רק אסרו חג פסח. בטעם הדבר בטעם הדבר כתוב במסכת סופרים: "מפני שבאחד בניסן הוקם המשכן, ושנים עשר נשיאים הקריבו קרבנם לשנים עשר יום, יום לכל שבט ושבט, וכל אחד היה עושה ביומו יום טוב. וכן לעתיד לבוא עתיד המקדש להיבנות בניסן לקיים מה שנאמר: "אין כל חדש תחת השמש" (קהלת א ט). וכיוון שיצא רוב ראש חודש ניסן בימים האסורים בתענית כל החודש נגרר בעקבותיו (מ"ב בשם הב"י).

הוסיף המשנה ברורה שאין אמורים בימים שני וחמישי את ה"יהי רצון" שאחר קריאת התורה, ושאינן אומרים 'צידיק הדין' ואת הקדיש שאחריו.

החל מראש חודש ניסן מברכים ברכת האילנות על תחילת פריחת האילנות, ונכון לברך מול ב' אילנות פרי. ולרוב הפוסקים אין ברכת האילנות תלויה דווקא בחודש ניסן (חיי אדם סג ב, ברכת הבית כט יד), ולכן אם אדם נמצא בארץ אחרת בה הלבול נעשה בזמן אחר בהתאם לכך ניתן לברך. אך כמובן אדם שבירך בארץ ישראל בחודש ניסן אינו שב המברך בארצות אחרות בחודשים אחרים (ציץ אליעזר יב כ).

שו"ת עם הרב חיים איזלס

שאלה: כיצד ניתן להכשיר מדיח כלים לפסח?

תשובה: אם יש במדיח חלקי חרס ופורצלן לא ניתן להכשיר את המדיח. אך בשאר מדיחים הדרך היא לנקותו באופן יסודי, להימנע משימוש במשך 24 שעות כדי לפגום את הטעם הפנימי, ולהפעיל בהפעלה הארוכה ובחום הגבוה ביותר עם חומר פוגם, ואז גוף המדיח והמדיחים מוכשרים לפסח (אגרות משה ג נו). אך מגשי פלסטיק לדעת הגר"מ פיינשטיין לא ניתנים להכשרה (שם ב צב), ולדעת המנח"י (ג סז) אם בוודאי הכלי לא ייהרס אין מניעה ומותרים בהגעלה. וכן פסק החלק"י (ב קסג).

שאלה: יש לי מסננת לאורז שאני חוששת שהיה בה גם חמץ, האם צריך להגעילה?

תשובה: כיוון שאנו חוששים מחמץ חם שהיה בה, אם המסננת מברזל יש לערות עליה מים רותחים מכלי ראשון מבעבע. אם היא מפלסטיק יש מחלוקת בין

